

Юридичні науки

Клюєва Ольга Сергіївна

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ АКТИВІВ ВІДПОВІДНО ДО ВИКЛИКІВ ТА ВИМОГ СУЧАСНОГО СВІТУ

***Анотація.** Розвиток сучасних телекомунікаційних систем спричинив створення якісно нових об'єктів цивільного обороту - цифрових активів, існування яких стало можливим у кіберфізичному просторі виключно завдяки мережі «Інтернет». Потреби сучасного цивільного обороту диктують як необхідність встановлення правового режиму цифрових активів як об'єктів цивільних прав, а також вироблення понятійного апарату з урахуванням різноманіття нових видів цифрових даних. Виділення цифрових активів стало об'єктивною потребою учасників громадських відносин, бажаних безпосередньо здійснювати угоди з контрагентами, крім посередників від імені банків, платіжних систем та інших операторів угод.*

***Ключові слова:** цифрові активи, цифрові фінансові активи, цифрові права, інтернет-цінності, цифрові речі, об'єкти прав, об'єкти господарського обороту, блокчейн.*

Зважаючи на відсутність юридичного статусу та нормативно-правової бази регулювання обігу цифрових активів, їх оборот здійснюється поза правовим полем та офіційним обліком і, відповідно, без оподаткування, що негативно позначається, насамперед, на стані державного бюджету та національній безпеці. Все більше країн через незаперечні переваги інноваційних над традиційними технологіями вивчають можливість легітимізації та інтеграції цифрових активів у традиційний цивільний оборот та роблять спроби організувати їх офіційний облік (Німеччина, Японія, Англія, Китай, Південна Корея, Сальвадор, Україна та ін.) [1, с. 220].

Проте невизначеність у розумінні правової природи цифрових активів суттєво ускладнює прогрес у науковому дослідженні нового феномену, а також стримує організацію єдиного цифрового простору та перешкоджає розвитку розрахунково-платіжного, грошово-кредитного, бюджетного, податкового, митного та валютного регулювання, у тому числі й в Україні.

При розгляді такого багатоаспектного поняття, як «цифровий актив», звернемося до визначення того, що таке «актив». В Економічному словнику дане поняття визначено так: "Це сукупність майнових прав (матеріальних цінностей, грошових коштів, боргових вимог та ін.), що належить фізичній або юридичній особі [2].

У Принципах Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ — IAS — IFRS) міститься також і таке трактування: «активи – це ресурси, які контролює компанія в результаті минулих подій, від яких компанія очікує

економічної вигоди в майбутньому». Виходячи з цього, саме ціннісний аспект може дати розуміння того, що має на увазі цифровий актив [3].

Цифровий актив є своєрідним гарантованим правом претендувати на певне значення вартості (на цінність), закладене в даному цифровому активі. Сенс слова «актив» у тому, що сутність має цінність. У чому виражається ця цінність є факультативною ознакою, головна ознака - всі цифрові активи повинні мати цінність [4].

Введення нового об'єкта цивільних прав спричиняє необхідність розробки відповідного правового режиму. Можливість технічно встановити унікальний доступ до інформації та ексклюзивний контроль особи над нею, а також індивідуалізувати таку інформацію обґрунтовує визнання для цифрових даних існування самостійного абсолютного права за аналогією із правом власності на речі.

8 вересня 2021 року Верховна Рада ухвалила проект Закон (№3637) "Про віртуальні активи". Ухвалений Закон регулює правовідносини, що виникають у зв'язку з обігом віртуальних активів в Україні, визначає права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів, принципи державної політики у сфері обігу віртуальних активів. Законом визначено поняття "віртуальний актив" - нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, що має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоспроможність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив

може засвідчувати майнові права, зокрема, права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [5].

Серед об'єктів цивільних прав, фіксація та угоди з якими можливі завдяки розподіленому реєстру та технології блокчейну – цифрових активів, можна виділити: криптовалюти (bitcoin, ethereum); акції, облигації, частки у статутних капіталах корпорацій; токени (емітовані юридичною особою чи індивідуальним підприємцем цифрові фінансові активи з метою залучення фінансування); об'єкти інтелектуальної власності (наприклад, музичні твори, витвори мистецтва, книги); фотографії; електронні страхові поліси; смарт-контракт (у цьому контексті смарт-контракт розглядається не як угода, бо як самостійний об'єкт права, має цінність); персональні дані.

Важливою особливістю даних об'єктів-активів є їх існування виключно в електронній формі у відриві від матеріального світу, по суті, у вигляді криптографічного цифрового коду, що розкриває їх зміст. Власне, через те, що цифрові активи є електронною інформацією, відзначається правова невизначеність у їх тлумаченні як об'єкта права, в тому числі з позиції їхньої охороноздатності [6].

Висновки: отже, можна дійти висновку, що цифрові активи є високотехнологічним сегментом цивільного обороту, що становить об'єктивний етап еволюції громадських відносин у період переходу від процесу інформатизації (комп'ютеризації) до процесу цифровізації.

Необхідність вивчення та дослідження сфери цифрових активів

обумовлена, насамперед, відсутністю розуміння їх призначення та специфіки, неоднозначністю трактування сутності та природи нового суспільного феномену, що у свою чергу, суттєво ускладнює прогрес у їхньому науковому дослідженні, стримує формування єдиного цифрового простору та перешкоджає розвитку - платіжного, грошово-кредитного, бюджетного, податкового, митного та валютного регулювання.

Література

1. Мухін І.Г. Криптовалюта і блокчейн-технології: оцінка ризиків та загроз. Удосконалення слідчої діяльності в умовах інформатизації: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (12-13 квіт. 2018 г.). Мінськ, 2018. С. 218-221.
2. Фінансовий словник. URL: https://dic.academic.ru/dic.nsf/fin_enc/11106
3. Словник бухгалтерського обліку. URL: <https://www.buhscheta.ru/uschet-slovar.php?co=Aktivny&id=17>
4. Кудь О.О., Кучерявенко М.П., Смичок Є.М. Цифрові активи та їх правове регулювання у світі розвитку технології блокчейн : монографія. Харків : Право, 2019. 216 с.
5. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/213503.html>
6. Discussion 2. Note «Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations». URL:

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1603.pdf>